

entrar al celler, al fons de tot de la casa, i ella sortí, dient que anava a buscar els aneguets, que els tenia al pati... De cop vaig sentir que tancava la porta del carrer amb clau... Esglaidada, sense saber per què, hi vaig córrer de seguida... però ell sortí d'una porta i m'estroncà els passos... Si en aquell punt m'haguessin fet una sagnia, estic certa que no m'haurien trobat ni una gota de sang al cos...

La Pepa s'aturà; una expressió de tràgica rancúnia li convulsà les faccions. Amenaçà l'espai d'un gest implacable.

—Ah! si jo hagués sabut com matar-la, l'hauria morta! I encara ara, ho faria... Ho ben rejuro!... —Féu una pausa llarga—. Quan al cap d'un setmanes vaig dir a la mare que em volia casar amb ell, primer s'ho va prendre a bulla, després pensava que es feriria... —Ah!—cridà, fora de si—; gos bordell... atrevir-se a fer una proposta així a una criatura... A fora de casa de seguida!... —I se n'anava cap al corral, arriada, per empaitar-lo... Me li vaig tirar als peus, abraçant-li els genolls... —No, mare, no, per l'amor de Déu!... —En veure'm tan desesperada, s'aturà en sec i em donà una mirada... Una mirada que sempre més l'he tinguda clavada aquí... Vaig abaixar el cap... —Perdoneu-me, mare... però... m'hi tinc de casar... —No vaig pas dir-li lo que m'havia passat, de por de que

no en fes alguna de grossa, que fos la desgràcia de tots... que capaç era... Em vaig casar de seguida... No vam pas fer festa ni convidarem els parents... Allò va ésser la mort de la meua mare... que mai més es va atrevir a mirar ningú cara a cara... I jo... sempre més he estat malalta... Ah! com me va doldre que ja no hi hagués Inquisició!... Perquè si arriba a haver-n'hi, en eixir de l'església —com aquesta és claror!—, hauria anat a denunciar-lo; i jo m'hauria arranjat perquè l'haguessin cremat de viu en viu!...

* * *

La Pepa callà i restà immòbil, amb la mirada fita al lluny, en les tenebreses fúnebres, creuades per vergassades fulmínies, dels seus records.

En aquell punt, el seu rostre, habitualment d'expressió dolça i trista, havia perdut tot rastre de bellesa sensible i devingut dur i hermètic com una màscara de bronze; la màscara d'una Nèmesi implacable.

Els drames en què es debaten les pobres criatures humanes abunden més que les pedres del carrer i no es pot donar un pas que no s'ensopegui amb un o altre.

L'Escala, 10 nit 25 abril 1948

★★

DE MÉS DE QUATRE

Si parlem de Literatura Catalana és fàcil que ens vinguin a la memòria noms com Josep Me de Sagarra, Víctor Català, Salvat-Papasseit, Salvador Espriu, J. V. Foix, Marià Manent, Rusiñol, Milà i Fontanals i un llarg etcètera de noms de persones les obres dels quals en el camp de la narrativa o de la poesia són molt conegudes per una sèrie de circumstàncies. Però hi ha altres persones que, al llarg del temps, han contribuït també d'una manera molt notable a conrear la nostra llengua i la nostra cultura. I el fet que les seves obres no siguin tan conegudes no significa que es considerin menys importants.

A l'atzar exposaré l'obra de Jaume Bofill i Mates (nascut a Olot el 1878 i mort a Barcelona el 1933). Va exercir d'advocat a la Ciutat Comtal, fou membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i una de les figures més destacades en el camp de la política.

L'obra de Jaume Bofill abraça la poesia, publicada sota el pseudònim de "Guerau de Liost", l'oratòria, el periodisme i l'assaig polític. Quant a la seva poesia oscil·la entre dos pols: l'admiració per la Natura i la sàtira en la descripció dels tipus humans. En la primera tendència hi trobem: "La muntanya d'ametistes", "Selvata-na amor" i "Ofrena rural". En l'altre direcció les Sàtires i el Somnis. També és important en l'obra de Bofill i Mates "La ciutat d'Ivori", que participa de les dues tendències esmentades.

De Sàtires; transcripció tot seguit el poema de Jaume Bofill i Mates, "De més de quatre".

*Titella de bondat, patrici pulcre
que parles massa dolç;
emblanquinat sepulcre
que tanques pols.*

*Mossegues amb eufemisme,
acuses reticent,
i jugues amb tiretes de proïsme
com un salvatge innocent.*

*De la mística violes el misteri,
sibarita cordat;
ets púdic en el platxeri
i t'empolvores de santedat.*

*El "jo pecador" no et cansa;
el "jo penitent", sí.
Els altres poses a la balança
i tu reposes al balanci.*

*Se't veu a gracienc l'escapulari,
com per descuit.
Et plau la fama d'extraordinari,
si no fa bruit.*

*Blancs i negres et fan cortesia:
ets de tothom i de ningú.
Fas el que vol la majoria
per tal de presidir-la tu.*

*Si va malament la cosa,
a l'aguait romans,
i gairebé et fa nosa
l'amic que t'allarga les mans.*

*Això sí, quan plega el temperi,
guaïtes l'atzur d'on surt,
i, oportú, rectificues de criteri,
i, prudent, et quedes curt.*

*És la teva art, honorable enganyifa:
mereix un perdó polític.
Al pedestal hi posaria: "tifa!"
No t'ofenguis del grafit.*

*És l'única sort que et resta.
Un tomàtec ideal
taca la vesta
i redimeix el pedestal.*

*Et deixes honorar de qui governa,
però no et dones totalment.
Estàs per sobre de l'eterna
disputa de la gent.*

*Sense el tomàtec possible,
series com un tauló.
Benhaja el tàvec que fibla,
que fa que no siguis pitjor.*

De la vida política de Bofill i Mates cal destacar la seva militància en la "Lliga Regionalista" de Francesc Cambó. Fou redactor en cap del diari "La veu de Catalunya", portaveu oficial de l'esmentat partit polític i ocupà el càrrec de vicepresident de la Mancomunitat de Catalunya.

El 1922 fundà el seu propi partit "Acció Catalana" i col·laborà en el seu periòdic "La publicitat". Autor de "L'altra concòrdia", rèplica de "Per la concòrdia" de Cambó. El 1933 publicà "Una política catalanista" (justificació de la creació d'Acció Catalana).

RESUM

Jaume Bofill i Mates, home polifacètic (advocat, poeta, polític, periodista,...) més conegut literàriament per Guerau de Liost, fou un entranyable amic de Josep Carner, amb el qual inicià la seva vida literària sota la influència del noucentisme.

Carles Gispert i Batlle

